

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз ОК 26/2023
12.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бате Цветковића, председника већа, Мирољуба Томића, Тајане Вуковић, Светлане Томић Јокић и Гордане Којић, чланова већа, са саветником Ирином Ристић, као записничарем, у кривичном предмету окривљене АА и др, због кривичног дела удруживање ради вршења кривичних дела из члана 346. став 4. у вези става 2. Кривичног законика и др, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљене АА, адвоката Апро Љубомира, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По1 - 72/2013 од 05.07.2021. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 8/22 од 27.04.2023. године, у седници већа одржаној дана 12.12.2023. године, једногласно је донео

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљене АА, адвоката Апро Љубомира, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По1 - 72/2013 од 05.07.2021. године и Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 8/22 од 27.04.2023. године, у односу на повреду закона из члана 438. став 1. тачка 1) Законика о кривичном поступку, док се у преосталом делу захтев за заштиту законитости **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољен.

Образложење

У ставу I пресуде Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По1 - 72/2013 од 05.07.2021. године, окривљена АА, поред осталих, оглашена је кривом због извршења кривичног дела удруживање ради вршења кривичних дела из члана 346. став 4. у вези става 2. Кривичног законика, за које јој је суд претходно утврдио казну затвора у трајању од 8 месеци и због извршења кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица помагањем из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. и 61. КЗ, за које јој је суд претходно утврдио казну затвора у трајању од 2 године, те је осуђена на јединствену казну затвора у трајању од 2 године и 3 месеца, у коју је урачунато време проведено на задржавању од 24.12.2012. године до 26.12.2012. године, време проведено у притвору од 28.05.2014. године до 13.11.2014. године и време проведено на мери забрана напуштања стана са електронским надзором од 13.11.2014. године до 27.05.2015. године. Према окривљеној

је изречена мера безбедности забрана вршења дужности одговорног лица у привредним друштвима, на основу члана 85. КЗ, у трајању од 3 године од дана правноснажности пресуде, с тим да се време проведено у затвору не урачунава у време трајања ове мере, као и мера безбедности одузимање предмета из члана 87. КЗ и одлучено је о имовинскоправном захтеву оштећеног и трошковима кривичног поступка, а како је то ближе опредељено у ставу првом изреке пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 8/22 од 27.04.2023. године, у ставу првом изреке, усвајањем жалбе браниоца окривљеног ББ и окривљеног ВВ, а по службеној дужности, поред осталих и у односу на окривљену АА, у смислу одредбе члана 454. ЗКП, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду, Посебно одељење за организовани криминал К-По, - 72/2013 од 05.07.2021. године у ставу I тачка 1, 4 и 6 изреке првостепене пресуде, тако што је Апелациони суд у Београду сходно одредби члана 422. став 1. тачка 3) ЗКП према окривљеној АА, поред осталих, одбио оптужбу у односу на кривично дело удруживање ради вршења кривичних дела из члана 346. став 4. у вези става 2. КЗ описаних у ставу I тачка 1, 4 и 6 првостепене пресуде. У ставу другом изреке другостепене пресуде, усвојене су жалбе браниоца окривљеног ГГ, окривљеног ДД, у делу у коме се првостепена пресуда побија због одлуке о кривичној санкцији, те поводом жалби бранилаца, поред осталих и браниоца окривљене АА, а по службеној дужности у односу на окривљену ЂЂ, преиначена је првостепена пресуда у делу одлуке о кривичној санкцији, тако што је Апелациони суд окривљену АА, поред осталих, због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица помагањем из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. и 61. КЗ, за које је првостепеном пресудом оглашена кривом у тачкама 2, 3, 5 и 7 изреке пресуде, осудио на казну затвора у трајању од 2 године, у коју је урачунато време проведено у притвору од 24.12.2012. године до 26.12.2012. године, као и од 28.05.2014. године до 13.11.2014. године и време проведено на мери забрана напуштања стана са електронским надзором од 13.11.2014. године до 27.05.2015. године. У ставу трећем изреке побијане пресуде, усвојена је жалба окривљеног ЕЕ и његовог браниоца, а првостепена пресуда у односу на овог окривљеног је укинута и предмет враћен првостепеном суду на поновно одлучивање. У ставу четвртном изреке другостепене пресуде, одбијене су жалбе тужиоца за организовани криминал, браниоца окривљене АА, поред осталих и првостепена пресуда у преосталом делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљене АА, адвокат Апро Љубомир, у смислу члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји захтев за заштиту законитости, побијане пресуде преиначи и окривљену ослободи од оптужбе за продужено кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица помагањем из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. и 61. КЗ, односно да преиначи побијане пресуде у делу одлуке о кривичној санкцији и окривљеној изрекне блажу снакцију или побијане пресуде укине и предмет врати надлежном суду на поновни поступак. Бранилац окривљене је предложио да буде обавештен о седници ради присуствовања, у смислу члана 488. став 2. ЗКП, као и да Врховни суд, у смислу члана 488. став 3. ЗКП, одреди да се извршење правноснажне пресуде одложи односно прекине до окончања поступка по захтеву.

Врховни суд је, на основу члана 488. став 1. ЗКП, доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, па је у седници већа, коју је одржао без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљене, сматрајући да

њихово присуство, у смислу члана 488. став 2. ЗКП, није од значаја за доношење одлуке, размотрио списе предмета са правноснажним пресудама против којих је поднет захтев за заштиту законитости, те је нашао:

Захтев за заштиту законитости је неоснован у односу на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, док је у преосталом делу недозвољен.

Бранилац окривљене у захтеву за заштиту законитости истиче да је побијаним пресудама учињена повреда закона из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, јер је у питању правноснажно пресуђена ствар. Образлажући повреду начела „ne bis in idem“ бранилац наводи да је пресудом Апелационог суда у Београду, Посебног одељења Кж1 По1 8/22 од 27.04.2023. године усвајањем жалби бранилаца окривљених и по службеној дужности преиначена првостепена пресуда, тако што је тај суд одбио оптужбу у ставу I тачка 1, 4 и 6 диспозитива првостепене пресуде, обзиром да је наступила апсолутна застарелост вођења кривичног поступка. Даље се наводи да су радње извршења, које су окривљеној АА стављене на терет, а које су описане у напред наведеним тачкама пресуде Апелационог суда идентичне са радњама извршења за кривично дело за које је оглашена кривом. Другим речима у ставу I тачка 1, 4 и 6 изреке првостепене пресуде, окривљеној се ставља на терет да је сачињавала рачуне са неистинитом садржином, које је касније књижила и достављала трећим лицима, да би се окривљеној исте те радње стављале на терет и тачкама 2, 3, 5 и 7 оптужнице, а што даље значи да је окривљена АА за једну радњу осуђена два пута, кроз два различита кривична дела. Одбрана даље указује да, ако опис радње тачке 1 изреке побијане пресуде садржи и радње које су наведене у тачки 2 изреке, онда су те радње из тачке 2 већ конзумиране тачком 1, па се окривљеној не може поново судити за исте радње у оквиру друге тачке. У вези са изнетим, бранилац наводи пресуду Врховног касационог суда Кзз ОК 20/2014 од 24.03.2015. године и став изражен у истој у којој је наведено да биће кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица не обухвата кривично дело удруживање ради вршења кривичних дела, те између тих кривичних дела не постоји привидни идеални стицај по основу консумпције, због чега одбрана сматра да је, у конкретном случају на штету, окривљене повређено начело „ne bis in idem“ и учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП.

Међутим, по налажењу Врховног суда, ови наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене су неосновани, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произилази да је против окривљене АА поводом истих догађаја вођен само један поступак и то пред Вишим судом у Београду, Посебно одељење за организовани криминал у предмету К-По1 - 72/2013.

Одредбом члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП прописано је да битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је наступила застарелост кривичног гоњења или је гоњење искључено услед амнестије или помиловања или је ствар већ правноснажно пресуђена или постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење.

Устав Републике Србије у члану 34. став 4. гарантује правну сигурност у казненом праву одредбом да нико не може бити гођен ни кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба

правноснажно одбијена или поступак правноснажно обустављен, а којим забранама подлеже вођење поступка за неко друго кажњиво дело. Наведени принцип садржан је и у одредби члана 4. став 1. ЗКП којим је прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Имајући у виду наведено, не постоји друга одлука у правном саобраћају, којом је овде окривљена правноснажно ослобођена или осуђена или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен, у смислу цитираног члана 4. ЗКП.

Наиме, Врховни суд налази, а на шта се и сам бранилац у поднетом захтеву позива (одлука Врховног касационог суда Кзз ОК 20/2014 од 24.03.2015. године) да је против окривљене вођен јединствени поступак за два кривична дела пред Вишим судом у Београду, Посебно одељење за организовани криминал и то због два кривична дела удруживање ради вршења кривичних дела из члана 346. став 4. у вези става 2. КЗ и продуженог кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица помагањем из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. и 61. КЗ, који је окончан доношењем правноснажне пресуде Апелационог суда у Београду, Посебно одељење Кж1-По1 8/22 од 27.04.2023. године, а што је и предмет захтева за заштиту законитости.

Уједно, Врховни суд указује да се радња извршења кривичног дела из члана 346. став 4. у вези става 2. Кривичног законика, састоји у самом припадању организованој криминалној групи од три или више лица, која постоји одређено време и делује споразумно у циљу вршења једног или више кривичних дела за која је прописана казна затвора од четири године или тежа казна, ради посредног или непосредног стицања финансијске или друге користи. Са друге стране, кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица у помагању из члана 234. став 3. у вези става 1. у вези члана 35. и члана 61. КЗ, чини онај ко са умишљањем помогне одговорном лицу да искоришћавањем свог положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог овлашћења или невршењем своје дужности прибави себи или другом физичком или правном лицу противправну имовинску корист чија вредност прелази износ од 1.500.000,00 динара. Што се тиче кривичног дела удруживање ради вршења кривичног дела из члана 346. КЗ, оно ће постојати и у случају да је извршено кривично дело на које се организовање групе односи и постојаће стицај тог кривичног дела и кривичних дела учињених од стране организатора, припадника групе или организоване криминалне групе, с обзиром на то да се организована криминална група организује ради вршења неодређеног броја кривичних дела и да она не престаје да постоји извршењем појединог кривичног дела, тако да се припадност организованој криминалној групи не сматра припремном радњом у односу на извршење кривичног дела које произлази из плана организоване криминалне групе.

Сходно изнетом, биће кривичног дела злоупотреба положаја одговорног лица из члана 234. КЗ не обухвата кривично дело удруживање ради вршења кривичног дела из члана 346. КЗ, па следствено томе, између тих кривичних дела не постоји привидни идеални стицај по основу консумпције.

Имајући у виду све напред наведено, по ставу овога суда се, у конкретном случају, не ради о правноснажно пресуђеној ствари, у смислу одредбе члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, јер није испуњен критеријум да су против окривљене вођена два

поступка поводом истог догађаја, већ један кривични поступак за два кривична дела између којих не постоји привидни идеални стицај по основу консумпције, а како је то већ образложено у овој пресуди у претходним ставовима.

Стога су, по налажењу Врховног суда, неосновани наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене којима се указује да је доношењем побијаних правноснажних пресуда на штету окривљене учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП.

У преосталом делу захтев за заштиту законитости је недозвољен.

Наиме, бранилац окривљене, као разлог подношења захтева за заштиту законитости означава повреде закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, које образлаже у односу на сваку тачку изреке првостепене пресуде, па тако наводи:

-У односу на тачку 2 изреке наводи да је окривљена оглашена кривом да је помагала у извршењу кривичног дела за предузимање радњи у привредном друштву у којем окривљени, којима помаже (ЖЖ и ЗЗ), нису деловали у својству извршиоца кривичног дела. У вези са изнетим, бранилац наводи да се окривљеној на терет ставља да је, по налогу окривљеног ЖЖ, сачињене и издате рачуне са неистинитим подацима евидентирала у књиговодству привредног друштва „PVM“, за које је водила пословне књиге. Како је ЖЖ и ЗЗ стављено на терет да су злоупотребили положај одговорног лица у привредним друштвима „KOS TRADE“ и „NIGHT ELECTRIC“ окривљена АА истима није могла да помогне да овај положај злоупотребе у привредном друштву „PVM“, обзиром да то привредно друштво није ни наведено у диспозитиву оптужнице.

-У односу на тачку 3 изреке, бранилац наводи да је окривљеној стављено на терет да је заједно са окривљеним ЖЖ и окривљеним ИИ извршила кривично дело, на тај начин што је према наводима оптужнице и изреке побијане пресуде сачињавала рачуне са неистинитом садржином, које је касније употребила. Конкретно, окривљеној се ставља на терет да је сачињавала рачуне за привредно друштво „CUMS METAL“, које рачуне је касније потписивао окривљени ИИ или их је факсимилом потписивала окривљена АА и оверавала печатом фирме. Такође, окривљеној се ставља на терет да је у књиговодству „CUMS METAL“ нетачно приказивала да секундарне сировине потичу од привредног друштва „ЕКОBRAS METAL“. Даље се наводи да чињенице суд утврђује на основу исказа окривљене сарадника, а канкретну чињеницу да је окривљени ИИ наводно депоновао печат и факсимил привредног друштва „CUMS METAL“ у Агенцији „Солвенс Плус“, суд је утврдио на основу исказа овог окривљеног, којем је без других доказа и поверовао, а при томе ови документи нису одузети од окривљене АА, нити од Агенције „Солвенс Плус“, што даље, по ставу одбране, значи да нису били у њеном притежању, како то суд погрешно утврђује. У вези са изнетим, бранилац износи и сопствену оцену доказа – разговора окривљене АА и окривљене сарадника ЂЂ, као и одбрану саме окривљене.

На описани начин, бранилац окривљене, иако формално означава повреде закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, а које су законом дозвољени разлози за подношење захтева за заштиту законитости окривљеном преко браниоца, у суштини указује на повреде закона из члана 438. став 1. тачка 11) и члан 440. ЗКП, односно на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и на основу својих чињеничних закључака заснива свој став да у радњама окривљене у тачкама 2 и 3 изреке

првостепене пресуде нема елемената кривичног дела, односно да је дошло до погрешне примене закона, јер би се у радњама окривљене по ставу одбране евентуално могло радити о кривичном делу из члана 355. КЗ или 356. КЗ.

У односу на тачку 5 и 7 изреке првостепене пресуде, бранилац повреде закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП, образлаже на сличан начин, поново указујући на повреде закона из члана 440. и члана 438. став 1. тачка 11), а везано за дела која су ближе описана у тим тачкама. Наиме, указује на неразумљивост изреке, као и на то да не постоји ни један доказ о томе колико је окривљена АА сачинила рачуна за привредна друштва која су наведена у тачкама 5 и 7, да чињенично стање није утврђено законито, правилно и потпуно, да није доказано да је окривљена сачинила било какву незакониту финансијску документацију, а да је знала да је садржај те документације незаконит и у вези са тим превасходно анализира исказ сведока сарадника ЂЂ, као и одбрану саме окривљене.

Поред изнетог, бранилац окривљене као разлог подношења захтева за заштиту законитости означава повреду закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, коју образлаже наводима да је одлука о мери безбедности незаконита, јер је првостепеном пресудом окривљеној изречена мера безбедности из члана 85. КЗ и то забрана вршења делатности књиговође у року од 3 године од дана правноснажности пресуде, а за шта по ставу одбране није било законских услова, јер је у овом моменту извршење те мере обесмишљено, обзиром да је овај кривични поступак трајао више од 10 година, а да је од предузетих радњи извршења прошло и више од 10 година.

На описани начин, иако се бранилац формално позива на повреду закона из члана 439. тачка 3) ЗКП, која је законом дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости, по ставу овога суда, на описани начин суштински указује на повреду закона из члана 441. став 2. ЗКП.

Одредбом члана 485. став 4. ЗКП, таксативно су набројане повреде закона које могу бити учињене у поступку пред првостепеним и жалбеним судом, а које представљају разлоге због којих окривљени преко браниоца може поднети захтев за заштиту законитости – члан 74, члан 438. став 1. тачка 1) и 4) и тачка 7) до 10) и став 2. тачка 1), члан 439. тачка 1) до 3) и члан 441. став 3. и 4. ЗКП.

Како чланом 485. став 4. ЗКП, који прописује разлоге због којих окривљени односно његов бранилац, сходно правима која има у поступку, у смислу члана 71. тачка 5) ЗКП могу поднети захтев за заштиту законитости против правноснажне одлуке и поступка који је претходио њеном доношењу, није предвиђена могућност подношења овог ванредног правног лека због повреда закона из члана 438. став 1. тачка 11), члана 440. и члана 441. став 2. ЗКП, то је Врховни суд, захтев за заштиту законитости браниоца окривљене, у овом делу оценио као недозвољен.

Из изнетих разлога Врховни суд је на основу члана 491. став 1. ЗКП и члана 487. став 1. тачка 2) у вези члана 485. став 4. ЗКП, одлучио као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Ирина Ристић, с.р.

Председника већа-судија
Бата Цветковић, с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**